

قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

مصوب ۲۸/۳/۱۳۵۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۱ - حفاظت و بهبود و بهسازی محیط زیست و پیشگیری و ممانعت از هر نوع آلودگی و هر اقدام مخربی که موجب برهم خوردن تعادل و تناسب محیط زیست می شود، همچنین کلیه امور مربوط به جانوران وحشی و آبریان آب های داخلی از وظایف سازمان حفاظت محیط زیست است.

سازمان حفاظت محیط زیست که در این قانون سازمان نامیده می شود وابسته به ریاست جمهوری و دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و زیر نظر شورای عالی حفاظت محیط زیست انجام وظیفه می کند.

تبصره ۱ - شرکت سهامی شیلات ایران و شرکت سهامی شیلات جنوب به موجب قوانین و مقررات مربوط به خود عمل خواهند کرد.

ماده ۲ (اصلاحی ۲۴/۸/۱۳۷۱) - ریاست شورای عالی حفاظت محیط زیست با رییس جمهور است و اعضای آن عبارتند از: وزیر کشاورزی، صنایع، راه و شهرسازی، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رییس سازمان برنامه و بودجه، رییس مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی، رییس سازمان حفاظت محیط زیست و چهار نفر از اشخاص یا مقامات ذی صلاح که بنا به پیشنهاد رییس سازمان حفاظت محیط زیست و تصویب رییس جمهور برای مدت سه سال منصوب می شوند.

تبصره (الحاقی ۲۴/۸/۱۳۷۱) - در موارد لزوم بر حسب مورد به پیشنهاد رییس سازمان حفاظت محیط زیست و تصویب رییس جمهور از سایر وزرا برای حضور در جلسات شورای عالی دعوت به عمل می آید. وزرایی که بدین نحو به جلسات دعوت می شوند در تصمیم گیری شورا حق رأی دارند.

ماده ۳ - شورای عالی حفاظت محیط زیست علاوه بر وظایف و اختیاراتی که در قانون شکار و صید برای شورای عالی شکاربانی و نظارت بر صید مقرر بوده دارای وظایف و اختیارات زیر است:

الف - تعیین مناطقی تحت عنوان پارک ملی - آثار طبیعی ملی - پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده و تصویب حدود این مناطق با رعایت نکات زیر:

1- مفاد ماده ۲۷ قانون شکار و صید مصوب خرداد ماه ۱۳۴۶ همچنین قوانین و مقررات مربوط به سازمان جنگل‌ها و مراتع.

2- کسب موافقت وزیر کشاورزی و منابع طبیعی در مورد مناطقی که با اجازه یا توسط سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور در آنها طرح جنگل‌داری یا مرتع‌داری به موقع عمل‌گذارده شده یا می‌شود.

3- کسب موافقت وزیر اقتصاد در مورد مناطقی که طرح‌های اکتشاف و بهره‌برداری از مواد معدنی طبق قوانین مربوط اجرا می‌گردد.

صدور هر گونه پروانه اکتشاف و بهره‌برداری از مواد معدنی برای مناطقی که تحت عنوان پارک ملی - آثار طبیعی ملی - پناهگاه حیات وحش و منطقه حفاظت شده تعیین گردیده‌اند، موکول به موافقت شورای عالی حفاظت محیط‌زیست می‌باشد.

تبصره - تعریف مناطق و تعیین ضوابط و مقررات مربوط به مناطق مذکور در این بند به موجب آیین‌نامه اجرایی این قانون خواهد بود.

ب - تعیین انواع و مدت اعتبار و بهای پروانه‌های موضوع ماده ۸ این قانون.

ج - موافقت با اعطا جایزه به اشخاص طبق آیین‌نامه اجرایی این قانون.

ماده ۴ - هر نوع ممنوعیت و محدودیت و مقرراتی که برای مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ این قانون برقرار می‌گردد نباید با حق مالکیت یا حق انتفاع اشخاصی که در داخل این مناطق قانوناً دارا هستند مغایر باشد.

ماده ۵ (اصلاحی ۲۴/۸/۱۳۷۱) - رییس سازمان حفاظت محیط‌زیست توسط رییس‌جمهور انتخاب و سمت دبیر شورای عالی حفاظت محیط‌زیست را نیز برعهده دارد.

ماده ۶ - سازمان علاوه بر وظایف و اختیاراتی که در قانون شکار و صید برای سازمان شکاربانی و نظارت بر صید مقرر بوده دارای وظایف و اختیارات زیر است:

الف - انجام دادن تحقیقات و بررسی‌های علمی و اقتصادی در زمینه حفاظت و بهبود و بهسازی محیط‌زیست و جلوگیری از آلودگی و برهم خوردن تعادل محیط‌زیست از جمله موارد ذیل:

1 - طرق حفظ تعادل اکولوژیک طبیعت (حفظ مناسبات محیطزیست).

2 - تغییراتی که تأسیسات و مستحدثات مختلف در وضع فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیک خاک، آب و هوا ایجاد می‌نمایند و این تغییرات سبب دگرگونی وضع طبیعی میگردند. مانند تغییر و تخریب مسیر رودخانه‌ها، تخریب جنگل‌ها و مراتع، دگرگونی اکولوژی دریاها، به هم خوردن زهکشی طبیعی آبها و دگرگونی و انهدام تالاب‌ها.

3 - استفاده از سموم کشاورزی یا مواد مصرفی زیان‌آور به محیطزیست.

4 - طرز جلوگیری از پخش و ایجاد صداها و زیان‌آور به محیطزیست.

5 - حفظ محیطزیست از نظر ظواهر طبیعت و طرق زیباسازی آن.

ب - پیشنهاد ضوابط به‌منظور مراقبت و جلوگیری از آلودگی آب، هوا، خاک، پخش فضولات اعم از زباله و مواد زائد کارخانجات و به‌طور کلی عواملی که مؤثر بر روی محیط می‌باشند.

ج - هر گونه اقدام مقتضی به‌منظور بهبود و بهسازی محیطزیست در حدود قوانین مملکتی با حفظ حقوق اشخاص.

د - تنظیم و اجرای برنامه‌های آموزشی به‌منظور تنویر و هدایت افکار عمومی در زمینه حفظ و بهسازی محیطزیست.

ه - ایجاد باغ‌های وحش و موزه تاریخ طبیعی.

و - برقراری هر گونه محدودیت و ممنوعیت موقتی زمانی - مکانی - نوعی و طریقی و کمی شکار و صید و اعلام آن طبق مقررات ماده ۴ قانون شکار و صید.

ز - همکاری با سازمان‌های مشابه خارجی و بین‌المللی به‌منظور حفظ محیطزیست در حدود تعهدات متقابل.

ماده ۷ (اصلاحی ۲۴/۸/۱۳۷۱) - هر گاه اجرای هر یک از طرح‌های عمرانی و یا بهره‌برداری از آنها به تشخیص سازمان با قانون و مقررات مربوط به حفاظت محیطزیست مغایرت داشته باشد سازمان مورد را به وزارتخانه یا مؤسسه مربوط اعلام خواهد نمود تا با همکاری سازمان‌های ذی‌ربط به‌منظور رفع مشکل در طرح مزبور تجدیدنظر به‌عمل آید.

در صورت وجود اختلاف نظر طبق تصمیم رییس جمهور عمل خواهد شد.

ماده ۸ - مبادرت به هر گونه شکار و صید و پرورش و تکثیر و نگهداری و خرید و فروش جانوران وحشی و اجزا آن و استفاده و سیاحت از مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ این قانون مستلزم تحصیل پروانه یا اجازه از سازمان می‌باشد، در هر یک از موارد فوق که ضرورت ایجاب نماید سازمان می‌تواند با تصویب شورای عالی حفاظت محیط‌زیست اجازه یا پروانه رایگان صادر نماید.

تبصره - در مواردی که صدور پروانه‌های موضوع این ماده همچنین صدور پروانه صادرات و واردات جانوران وحشی و اجزا آنها به موجب قوانین مربوط به وزارتخانه‌ها یا سازمان‌های دیگری محول گردیده مرجع صادرکننده پروانه با جلب موافقت سازمان اقدام خواهد کرد.

ماده ۹ - اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی محیط‌زیست را فراهم نماید ممنوع است. منظور از آلوده ساختن محیط‌زیست عبارت است از پخش یا آمیختن مواد خارجی به آب یا هوا یا خاک یا زمین به میزانی که کیفیت فیزیکی یا شیمیایی یا بیولوژیک آن به‌طور زیان‌آور به حال انسان یا سایر موجودات زنده و یا گیاهان و یا آثار و ابنیه باشد تغییر دهد.

تبصره - استعمال سموم به‌منظور مبارزه با آفات نباتی و جانوران و حشرات موزی با رعایت قوانین و مقررات وزارت جهاد کشاورزی مشمول این ماده نخواهد بود ولی در صورتی که استفاده از سموم برای مقاصد بالا مغایر با بهسازی محیط‌زیست باشد سازمان ضرورت تجدیدنظر در مقررات مربوط و جایگزینی مواد و طرق دیگری را برای دفع آفات توصیه خواهد نمود.

ماده ۱۰ - مقررات جلوگیری از آلودگی یا تخریب محیط‌زیست و جلوگیری از پخش و ایجاد صداهای زیان‌آور به محیط‌زیست و همچنین ضوابط تعیین معیار و میزان آلودگی موضوع ماده ۹ این قانون و محدودیت و ممنوعیت‌های مربوط به حفظ و بهبود و بهسازی محیط‌زیست به‌موجب آیین‌نامه‌هایی خواهد بود که به تصویب کمیسیون‌های کشاورزی و منابع طبیعی و بهداشت و دادگستری مجلس برسد.

ماده ۱۱ - سازمان با توجه به مقررات و ضوابط مندرج در آیین‌نامه‌های مذکور در ماده ۱۰ کارخانجات و کارگاه‌هایی که موجبات آلودگی محیط‌زیست را فراهم می‌نماید مشخص و مراتب را کتباً با ذکر دلایل بر حسب مورد به صاحبان یا مسئولان آنها اخطار می‌نماید که ظرف مدت معینی نسبت به رفع موجبات آلودگی مبادرت

یا از کار و فعالیت خودداری کنند. در صورتی که در مهلت مقرر اقدام ننمایند به دستور سازمان از کار و فعالیت آنها ممانعت به عمل خواهد آمد.

در صورتی که اشخاص ذی نفع نسبت به اخطار یا دستور سازمان معترض باشند می توانند به دادگاه عمومی محل، شکایت نمایند دادگاه فوراً و خارج از نوبت به موضوع رسیدگی می کند و در صورتی که اعتراض را وارد تشخیص دهد رأی به ابطال، اخطار یا رفع ممانعت خواهد داد. رأی دادگاه قطعی است.

تبصره - رییس سازمان می تواند در مورد منابع و عواملی که خطرات فوری در بر داشته باشند بدون اخطار قبلی دستور ممانعت از ادامه کار و فعالیت آنها را بدهد.

ماده ۱۲ - صاحبان یا مسؤولان کارخانجات و کارگاه های موضوع ماده ۱۱ مکلفند به محض ابلاغ دستور سازمان، کار یا فعالیت ممنوع شده را متوقف و تعطیل نمایند. ادامه کار یا فعالیت مزبور منوط به اجازه سازمان یا رأی دادگاه صلاحیت دار خواهد بود. در صورت تخلف به حبس از شصت و یک روز تا یک سال و یا پرداخت جزای نقدی از پنج هزار و یک تا پنجاه هزار ریال و یا به هر دو مجازات محکوم خواهند شد.

ماده ۱۳ - کسانی که از مقررات و ضوابط مذکور در آیین نامه های موضوع ماده ۱۰ تخلف نمایند بر حسب مورد که در آیین نامه های مزبور تعیین خواهد شد به جزای نقدی از پانصد ریال تا پنجاه هزار ریال محکوم خواهند شد.

ماده ۱۴ - در مورد جرایم مذکور در این قانون سازمان حسب مورد شاکی یا مدعی خصوصی شناخته می شود.

ماده ۱۵ - مأمورین سازمان که از طرف سازمان مأمور کشف و تعقیب جرایم فوق الذکر می شوند در صورتی که وظایف ضابطین دادگستری را در کلاس مخصوص زیر نظر دادستان شهرستان تعلیم گرفته باشند از لحاظ اجرای این قانون و قانون شکار و صید در ردیف ضابطین دادگستری محسوب می شوند.

تبصره - در مواردی که سازمان های دیگر به موجب قوانین مربوط مأمور تعقیب جرایم مذکور در این قانون باشند سازمان نظر خود را به آن سازمان ها اعلام خواهد کرد.

ماده ۱۶ - کلیه عرصه و اعیان املاک متعلق به دولت واقع در محدوده مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ همچنین کلیه تالاب های متعلق به دولت در اختیار سازمان قرار خواهد داشت و سازمان در بهره برداری از تالاب ها

(به استثنای مرداب انزلی) و املاک مذکور قائم مقام قانونی مؤسسات یا سازمان‌های مربوط می‌باشد ولی حق واگذاری عین آنها را ندارد.

تبصره ۱ - در صورتی که استفاده از منابع مذکور مستلزم قطع درخت باشد سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور طبق طرح سازمان رأساً عمل خواهد نمود.

تبصره ۲ - نحوه واگذاری منافع املاک مذکور در این ماده در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد.

ماده ۱۷ - در صورتی که عرصه و اعیان املاک واقع در محدوده مناطق مذکور در بند (الف) ماده ۳ این قانون مورد نیاز باشد سازمان می‌تواند طبق مقررات قانون خرید اراضی و ابنیه و تأسیسات برای حفظ آثار تاریخی و باستانی مصوب آذر ماه ۱۳۴۷ خریداری و تصرف نماید.

ماده ۱۸ - سازمان دارای گارد خواهد بود با لباس متحدالشکل و تجهیزات لازم.

ماده ۱۹ - مناطقی از کشور که مقررات مواد ۱۱، ۱۲، ۱۳ این قانون در آنها اجرا خواهد شد از طرف سازمان با رعایت شرایط و ضوابطی که در آیین‌نامه اجرایی این قانون مقرر می‌گردد تعیین و پس از تصویب شورای عالی اعلام می‌شود.

ماده ۲۰ - سازمان می‌تواند با تصویب شورای عالی حفاظت محیط‌زیست قسمتی از وظایف و اختیارات خود را نسبت به اجرای مواد ۱۱، ۱۲، ۱۳ این قانون در محدوده شهرها و هر یک از مناطق کشور ضمن تعیین حدود بر حسب مورد به شهرداری‌های مربوط یا هر سازمان دولتی ذی‌ربط محول نماید، در این صورت شهرداری‌ها و سازمان‌های مذکور مسؤول اجرای آن خواهند بود.

ماده ۲۱ - آیین‌نامه اجرایی این قانون به استثنای آیین‌نامه‌های مذکور در ماده ۱۰ پس از تأیید شورای عالی حفاظت محیط‌زیست به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

آیین نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست

مصوب ۱۲/۳/۱۳۵۴ هیأت وزیران با اصلاحات و الحاقات بعدی

فصل اول - تعاریف

ماده ۱ - سازمان حفاظت محیط زیست و شورای عالی حفاظت محیط زیست در این آیین نامه به ترتیب سازمان و شورای عالی نامیده می شوند.

ماده ۲ - پارک ملی به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی و دشت و آب و کوهستان اطلاق می شود که نمایانگر نمونه‌های برجسته‌ای از مظاهر طبیعی ایران باشد و به منظور حفظ همیشگی وضع زندگی و طبیعی آن و همچنین ایجاد محیط مناسب برای تکثیر و پرورش جانوران وحشی و رشد رستنی‌ها در شرایط کاملاً طبیعی تحت حفاظت قرار می گیرد.

ماده ۳ - آثار طبیعی ملی عبارتند از پدیده‌های نمونه و نادر گیاهی یا حیوانی، اشکال یا مناظر کم نظیر و کیفیات ویژه طبیعی زمین یا درختان کهنسال یادگار تاریخی می باشند که با منظور داشتن محدوده متناسبی تحت حفاظت قرار می گیرد.

ماده ۴ (اصلاحی ۳۰/۱/۱۳۷۴) - پناهگاه حیات وحش به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و بیشه‌های طبیعی و اراضی جنگلی و دشت و آب و کوهستان اطلاق می شود که دارای زیستگاه طبیعی نمونه و شرایط اقلیمی خاصی برای جانوران وحشی بوده و به منظور حفظ و یا احیاء این زیستگاه‌ها تحت حفاظت قرار می گیرد.

ماده ۵ - منطقه حفاظت شده به محدوده‌ای از منابع طبیعی کشور اعم از جنگل و مرتع و دشت و آب و کوهستان اطلاق می شود که از لحاظ ضرورت حفظ و تکثیر نسل جانوران وحشی یا حفظ و یا احیاء رستنی‌ها و وضع طبیعی آن دارای اهمیت خاصی بوده و تحت حفاظت قرار می گیرد.

فصل دوم - مقررات مربوط به پارک‌های ملی، آثار طبیعی ملی، پناهگاه حیات وحش و مناطق حفاظت شده

ماده ۶ - هرگونه پیشنهاد برای تعیین مناطق مذکور در بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست به پیشنهاد سازمان و با رعایت شرایط ذیل صورت می گیرد:

الف - مشخص نمودن حدود دقیق منطقه موردنظر و ارایه نقشه آن در مقیاس مناسب.

ب - توجیه پیشنهاد و تطبیق وضع طبیعی منطقه پیشنهادی با تعاریف مربوط به هر منطقه

ماده ۷ - تیراندازی و شکار در پارک‌های ملی ممنوع است. در موارد استثنایی که مقتضیات حفظ نسل جانوران وحشی ایجاب نماید سازمان می‌تواند توسط مأمورین خود برحسب مورد اقدامات لازم معمول دارد.

تبصره (الحاقی ۲/۳/۱۳۶۹) - شکار قوج و میش در جزیره کبودان (قویون داغی) واقع در پارک ملی دریاچه ارومیه از ممنوعیت مقرر در این ماده مستثنی است.

ماده ۸ (اصلاحی ۳۰/۱/۱۳۷۴) - تعلیف احشام و قطع اشجار و بوته‌کشی و تجاوز و تخریب محیطزیست و به‌طور کلی هر عملی که موجب از بین رفتن رستنی‌ها و تغییر اکوسیستم باشد در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی ممنوع است در موارد ضروری به‌منظور حفظ حیات جنگل و بهسازی پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی یا مطالعات علمی و زمین‌شناسی مجاز برحسب مورد با رعایت مقررات قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع توسط سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور یا سازمان حفاظت محیطزیست و یا مؤسسات و یا شخص ذی‌ربط اقدام خواهد شد.

تبصره (اصلاحی ۳۰/۱/۱۳۷۴) - احشام وارد شده در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی توسط مأمورین سازمان از این مناطق اخراج و متخلف یا متخلفان مربوط طبق مقررات تحت تعقیب قرار خواهد گرفت.

ماده ۹ - تجدید یا تمدید پروانه‌های اکتشاف و بهره‌برداری صادره برای معادن واقع در پارک‌های ملی و آثار طبیعی ملی ممنوع می‌باشد.

ماده ۱۰ - ورود به مناطق مذکور در بند الف ماده ۳ قانون حفاظت و بهسازی محیطزیست و عبور از آنها به‌استثنای جاده‌های عمومی تابع دستورالعمل سازمان خواهد بود.

ماده ۱۱ (اصلاحی ۳۰/۱/۱۳۷۴) - قطع اشجار و تجاوز و تخریب محیطزیست و خازرنی و ذغال‌گیری و به‌طور کلی هر عملی که موجب از بین رفتن رستنی‌ها و تغییر اکوسیستم شود در پناهگاه‌های حیات‌وحش و مناطق حفاظت‌شده که اراضی آن متعلق به دولت باشد بدون اجازه ممنوع است.

تبصره ۱ - اجرای طرح‌های مجاز صنعتی و معدنی در پناهگاه‌های حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده با رعایت مقررات مربوط از شمول این ماده مستثنی است.

تبصره ۲ - تعلیف احشام از لحاظ کمیت و کیفیت در پناهگاه‌های حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده تابع ضوابطی است که با توافق سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور و سازمان تهیه خواهد شد.

تبصره ۳ (اصلاحی ۳۰/۱/۱۳۷۴) - ورود و تعلیف احشام بدون پروانه یا زاید بر پروانه در پناهگاه‌های حیات وحش و مناطق حفاظت‌شده برخلاف مقررات موضوع این ماده ممنوع می‌باشد این‌گونه احشام توسط مأمورین سازمان از منطقه اخراج و با متخلف یا متخلفان مربوط طبق مقررات عمل خواهد شد.

تبصره ۴ (الحاقی ۳۰/۱/۱۳۷۴) - مبادرت به شکار یا صید در پناهگاه‌های حیات وحش و مناطق و رودخانه‌های حفاظت‌شده موکول به تحصیل پروانه ویژه از سازمان می‌باشد.

ماده ۱۲ (الحاقی ۳۰/۱/۱۳۷۴) - وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی با موافقت سازمان مجازند مطالعات و بررسی‌ها و عملیات موردنیاز را در حدود وظایف قانونی خاص خود در مناطق حفاظت‌شده و پناهگاه‌های حیات وحش انجام دهند.

فصل سوم - مقررات مربوط به اجرای مواد ۱۹ و ۲۰ قانون حفاظت و بهسازی محیطزیست

ماده ۱۳ - حدود مناطق مذکور در مواد ۱۹ و ۲۰ قانون حفاظت و بهسازی محیطزیست توسط شورای عالی تعیین و از طرف سازمان آگهی خواهد شد.

ماده ۱۴ - تعیین مناطق موضوع ماده ۱۹ قانون حفاظت و بهسازی محیطزیست منوط به حصول حداقل یکی از شرایط و ضوابط ذیل می‌باشد:

الف - وجود یک یا چند منبع مولد آلودگی در منطقه که محیط را آلوده و یا در معرض آلودگی قرار می‌دهد.

ب - به سبب فعالیت‌های مختلف انسانی از قبیل صنعتی و کشاورزی و تجاری اثرات نامطلوب یا دگرگونی در محیطزیست و یا وضع طبیعی منطقه حاصل شده و یا در معرض این‌گونه خطرات قرار گرفته باشد.

ج - وجود مراکز جمعیتی در منطقه و ضرورت پیشگیری از ایجاد آلودگی‌های مضر به بهداشت و سلامت مردم.

د - قرار داشتن یک یا چند پارک ملی یا آثار طبیعی ملی یا پناهگاه حیات وحش و یا منطقه حفاظت شده در جوار یا داخل منطقه به منظور پیشگیری از دگرگونی و تخریب وضع خاص طبیعی مناطق چهارگانه مذکور.

ماده ۱۵ - احراز هر یک از شرایط و ضوابط موضوع ماده ۱۴ این آیین نامه با سازمان می باشد.

ماده ۱۶ - پس از لازم الاجراء شدن مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست در صورتی که صاحب و یا مسؤول کارخانه و یا کارگاهی که موجبات آلودگی محیط زیست را فراهم می نماید با دلایل و مدارک قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت مقرر در اخطار سازمان رفع آلودگی عملی نمی باشد سازمان مجاز است فقط برای یک بار مهلت اضافی برای این گونه کارخانجات و کارگاه ها قائل شود.

ماده ۱۷ - محول نمودن اجرای مقررات مواد ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست به شهرداری ها یا هر سازمان دولتی ذی ربط در صورتی امکان پذیر است که قبلاً مناطق مورد نظر طبق ماده ۱۹ قانون مذکور تعیین و اعلام شده باشد.

ماده ۱۸ - در صورتی که به استناد ماده ۲۰ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست اجرای قسمتی از وظایف و اختیارات سازمان نسبت به اجرای مواد ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ قانون مذکور به شهرداری ها و یا هر سازمان دولتی ذی ربط محول گردد، سازمان مراتب را بر حسب مورد کتبا به مراجع مربوط اعلام خواهد داشت.

ماده ۱۹ - وظایف و اختیاراتی که طبق ماده ۱۸ این آیین نامه به شهرداری ها یا سازمان های ذی ربط دولتی محول می گردد باید به طور تفکیک تعیین و مشخص شده باشد.

فصل چهارم - شورای عالی حفاظت محیط زیست

ماده ۲۰ (اصلاحی ۳۰/۱/۱۳۷۴) - دعوت برای تشکیل جلسات شورای عالی پس از موافقت رییس شورا توسط دبیر شورا به عمل می آید. رسمیت جلسات شورای عالی موقوف به حضور لااقل ۸ نفر از اعضاء می باشد. تصمیمات شورای عالی با رأی موافق حداقل ۶ نفر از اعضاء حاضر در جلسه قطعی است.

ماده ۲۱ - کلیه امور اداری شورای عالی توسط دبیرخانه شورا که زیر نظر رییس سازمان اداره می گردد انجام خواهد شد کارمندان دبیرخانه شورای عالی از میان کارکنان سازمان توسط رییس سازمان انتخاب می شوند. شرح وظایف دبیرخانه شورای عالی به پیشنهاد رییس سازمان به تصویب شورای عالی خواهد رسید.

فصل پنجم - مقررات اجرای برنامه‌های آموزشی حفاظت و بهسازی محیط‌زیست

ماده ۲۲ - سازمان به‌منظور تنویر و هدایت افکار عمومی در زمینه حفظ و بهسازی محیط‌زیست برنامه‌های آموزشی خاصی تنظیم و به مرحله اجرا خواهد گذاشت.

ماده ۲۳ - سازمان ترتیبی اتخاذ خواهد نمود که با همکاری مراجع ذی‌ربط در برنامه‌های درسی دوره‌های ابتدایی، راهنمایی، متوسطه و عالی مسائل مربوط به لزوم و نحوه حفظ و بهسازی محیط‌زیست گنجانیده شود.

ماده ۲۴ - سازمان می‌تواند با تصویب شورای عالی و کسب اجازه از مراجع قانونی مربوط جهت آموزش، مؤسسات و آموزشگاه‌های خاصی در زمینه حفاظت و بهسازی محیط‌زیست دایر نماید.

ماده ۲۵ - سازمان می‌تواند در صورت درخواست سازمان‌ها و مؤسسات کشور اعم از دولتی و خصوصی در زمینه آموزش کارکنان آنها نسبت به تهیه و اجرای برنامه‌های آموزشی مربوط به مسائل حفاظت و بهسازی محیط‌زیست اقدام نماید.

ماده ۲۶ - به‌منظور جلب نیروی انسانی متخصص سازمان می‌تواند به دانشجویان برجسته ایرانی که در دانشگاه‌ها و مؤسسات عالی آموزش داخل یا خارج از کشور در رشته‌های مورد نیاز سازمان به تحصیل اشتغال دارند با توجه به قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب مردادماه ۱۳۵۳ و آیین‌نامه اجرایی آن سالانه تعدادی بورس تحصیلی اختصاص دهد.

فصل ششم - گارد محیط‌زیست

ماده ۲۷ (اصلاحی ۳/۱۳۷۵-۹/گارد محیط‌زیست متشکل است از محیط‌بان و محیط‌دار که هر یک دارای درجات و علائم مشخصی می‌باشند).

ماده ۲۸ - گارد [محیط‌زیست دارای لباس متحدالشکل و تجهیزات لازم می‌باشد.

ماده ۲۹ - نوع لباس و تجهیزات و علائم و نشان‌های تشویقی گارد محیط‌زیست توسط سازمان تعیین خواهد شد.

ماده ۳۰ - کلیه امور استخدامی گارد محیط‌زیست از قبیل تعیین درجات، شرایط ارتقاء و مقررات انضباطی در آیین‌نامه استخدامی سازمان تعیین خواهد شد.

ماده ۳۱ - دستورالعمل خدمتی گارد محیط‌زیست توسط سازمان تهیه و به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۳۲ - افراد گارد محیط‌زیست [به سلاح مناسبی که نوع آن با موافقت وزارت دفاع تعیین می‌شود مجهز می‌گردند.

ماده ۳۳ - سازمان مکلف است دوره‌های آموزشی لازم برای مأموریتی که باید در گارد محیط‌زیست انجام وظیفه نمایند، دائر کند.

ماده ۳۴ - در صورتی که اجرای قسمت‌هایی از مقررات این فصل مستلزم کسب موافقت ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران باشد، سازمان در این زمینه اقدام خواهد کرد.

فصل هفتم - مقررات مربوط به باغ‌های وحش و موزه ملی تاریخ طبیعی

ماده ۳۵ - ایجاد باغ وحش در هر یک از نقاط کشور مستلزم تحصیل پروانه از سازمان می‌باشد ضوابط و مقررات مربوط به باغ‌های وحش توسط سازمان تعیین خواهد شد صاحبان یا مسئولان باغ‌های وحش موجود مکلف به دریافت پروانه و رعایت ضوابط و مقررات مربوط می‌باشند.

ماده ۳۶ - سازمان می‌تواند برای ایجاد باغ وحش با شهرداری‌ها مشارکت و همکاری نماید.

ماده ۳۷ - سازمان نسبت به ایجاد موزه ملی تاریخ طبیعی ایران در تهران اقدام و در صورت لزوم شعبی نیز در نقاط مناسب کشور تأسیس خواهد نمود.

ماده ۳۸ - به منظور تکمیل موزه ملی تاریخ طبیعی ایران ضوابط زیر در مورد جمع‌آوری و حفظ فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوره‌های پیشین مقرر می‌گردد.

الف - هر شخصی که از وجود فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوره‌های پیشین در هر نقطه از کشور مطلع یا آثاری از آنها کشف یا به دست آورد در قبال تحویل و ارایه آن به سازمان چنانچه از نظر علمی حائز اهمیت باشد، جایزه متناسبی دریافت خواهد کرد.

ب - صدور فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوره‌های پیشین از ایران تابع ضوابطی است که سازمان و وزارت فرهنگ و هنر و سازمان زمین‌شناسی کشور تعیین می‌نمایند.

ج - سازمان با رعایت مقررات مربوط به حفاظت آثار تاریخی و باستانی و حفظ حقوق اشخاص مجاز است به منظور کشف و گردآوری فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوران پیشین هر یک از مناطق کشور را بررسی و حفاری و در صورت لزوم ضمن تعیین حدود و اعلام مراتب حفظ و نگهداری نماید.

ماده ۳۹ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات و شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت در صورتی که در اجرای وظایف و طرح‌های خود به مناطقی که دارای آثاری از فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوران پیشین باشند برخورد نمایند، مراتب را به سازمان اعلام و در مورد حفظ و جمع‌آوری این‌گونه آثار که دارای ارزش علمی باشند با سازمان همکاری و تشریک مساعی خواهند نمود.

ماده ۴۰ - سازمان مجاز است به منظور تکمیل موزه ملی تاریخ طبیعی ایران با مؤسسات مشابه خارجی و بین‌المللی در زمینه همکاری‌های علمی و فنی و مبادله فسیل و بقایای جانوران و گیاهان با تصویب شورای عالی قراردادهای لازم منعقد نماید.

ماده ۴۱ - وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی و وابسته به دولت و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و موزه‌ها در مورد اجرای ضوابط مربوط به این فصل با سازمان همکاری و تشریک مساعی خواهند نمود.

ماده ۴۲ - سازمان، فسیلها و بقایای جانوران و گیاهان دوره‌های پیشین را که دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و علمی کشور جهت تحقیقات و بررسی‌های علمی نیاز دارند در صورت امکان تأمین خواهد نمود.

فصل هشتم - بودجه و امور مالی سازمان

مواد ۴۳ و ۴۴ به موجب بند (۸) آیین‌نامه اصلاحی ۳۰/۱/۱۳۷۴ حذف شده‌اند.

ماده ۴۵ - سازمان از لحاظ معاملات تابع قانون محاسبات عمومی و آیین‌نامه معاملاتی دولتی می‌باشد.

فصل نهم - متفرقه

ماده ۴۶ - اعطاء جایزه به اشخاص و مؤسساتی که به‌نحوی از انحاء به حفاظت و بهسازی محیط‌زیست خدماتی کرده‌اند، تابع مقرراتی است که به تصویب شورای عالی می‌رسد.

ماده ۴۷ - سازمان دامپزشکی کشور در زمینه کنترل بیماری‌های واگیر بین جانوران وحشی و اهلی و سایر امور مربوط به بهداشت حیوانات طبق ضوابطی که توسط دو سازمان تنظیم می‌شود همکاری‌های لازم را با سازمان معمول خواهد داشت.

ماده ۴۸ - سازمان جنگل‌ها و مراتع کشور ضوابط مذکور در ماده ۴۷ را در مورد صدور پروانه تعلیف مراعات و برحسب مورد در تنظیم و اجراء این‌گونه ضوابط با سازمان همکاری خواهد نمود.

ماده ۴۹ (الحاقی ۳۰/۱/۱۳۷۴) - از زمان تصویب این اصلاحیه کلیه مواد مغایر با آن در آیین‌نامه اجرایی قانون شکار و صید مصوب ۹/۱۰/۱۳۴۶ لغو و آیین‌نامه اجرایی قانون حفاظت و بهسازی محیط‌زیست با اصلاحات به‌عمل آمده جایگزین آن می‌شود.